

בַּרְשָׁת

בַּלַּק

עַם אֲוֵנִיק לֹוֹם וְרַע"י

פרשת בלק

ב וַיֵּרָא בָּלָק בֶּן צְפּוֹר אֶת כָּל

אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאַמֹּרִי:

וַחֲזָא בָּלָק בֶּר צְפּוֹר יֵת כָּל דִּי עֶבֶד

יִשְׂרָאֵל לְאַמֹּרָאִי:

וירא בלק בן צפּוֹר את כל אשר עשה

ישראל לאמורי. אמר, אלו שני מלכים

שהיינו בטוחים עליהם, לא עמדו

בפניהם, אנו על אחת כמה וכמה, לפיכך

ויגר מואב:

ג וַיִּגֶר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מֵאֲדָ

כִּי רַב הוּא וַיִּקֶּן מוֹאָב מִפְּנֵי

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַדְחִיל מוֹאֲבָאָה מִן קָדָם עַמָּא לַחֲדָא

אַרִי סְגִי הוּא וְעַקַּת לְמוֹאֲבָאָה מִן קָדָם

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ויגר. לשון מורא כמו גורו לכם: ויקץ

מואב. קצו בחייהם:

דַּוִּיאָמַר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן

עַתָּה יִלְחָכוּ הַקְּהֵל אֶת כָּל

סְבִיבֹתֵינוּ כְּלַחֵךְ הַשּׁוֹר אֶת

יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלֵק בֶּן צְפּוֹר

מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהוּא:

וַאֲמַר מוֹאָב לְסְבֵי מִדְיָן כֹּעֵן יִשִּׁיצוּן

קְהֵלָא יֵת כָּל סַחֲרֵנָּא כָּמָא דְּמַלְחִיךְ

תּוֹרָא יֵת יְרוֹקָא דְּחִקְלָא וּבָלֵק בֶּר

צְפּוֹר מֶלֶכָא לְמוֹאָב בְּעִידָנָה הַהִיא:

**אל זקני מדין. והלא מעולם היו שונאים
זה את זה, שנאמר המכה את מדין בשדה
מואב, שבא מדין על מואב למלחמה,
אלא מיראתן של ישראל עשו שלום
ביניהם. ומה ראה מואב ליטול עצה
ממדין, כיון שראו את ישראל נוצחים
שלא במנהג העולם, אמרו, מנהיגם של
אלו במדין נתגדל, נשאל מהם מה מדתו,
אמרו לו, אין כחו אלא בפיו, אמרו, אף
אנו נבא עליהם באדם שכחו בפיו: כלחך
השור. כל מה שהשור מלחך אין בו סימן**

ברכה: בעת ההוא. לא היה ראוי למלכות

מנסיכי מדין היה, וכיון שמת סיחון מנוהו

עליהם לצורך שעה:

ה וַיִּשְׁלַח מִלְאָכִים אֶל בָּלָעַם

בֶּן בְּעֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל

הַנֶּחֱר אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ לְקַרְא לּוֹ

לֵאמֹר הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם

הִנֵּה כִּסֶּה אֶת עֵין הָאֶרֶץ וְהוּא

יָשֹׁב מִמֶּלִי:

וְשַׁלַּח אֶזְגָּדִין לֹות בְּלָעַם בֶּר בְּעוֹר
לְפֶתוֹר אֲרָם דְּעַל פֶּרֶת אֲרֶע בְּנֵי עַמִּיָּה
לְמִקְרִי לִיָּה לְמִימָר הָא עַמָּא נִפְק
מִמִּצְרַיִם הָא חֲפָא יֵת עֵין שְׁמִשָּׂא
דְּאַרְעָא וְהוּא שְׂרִי מְלָקְבְּלִי:

פתורה. בשולחני הזה שזה כל מריצין לו
מעזות, כך כל המלכים מריצין לו
אגרותיהם, ולפי פשוטו של מקרא, כך
שם המקום: ארץ בני עמו. של בלק,
משם היה, וזה היה מתנבא ואומר לו,

עתיד אתה למלוך, ואם תאמר, מפני מה
השרה הקב"ה שכינתו על גוי רשע, כדי
שלא יהא פתחון פה לאומות לומר, אילו
היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם
נביאים והם פרצו גדר העולם, שבתחלה
היו גדורים בעריות, וזה נתן להם עצה
להפקיר עצמן לזנות: לקרא לו. הקריאה
שלו היתה ולהנאתו, שהיה פוסק לו ממון
הרבה: עם יצא ממצרים. ואם תאמר מה
מזיקך: הנה כסה את עין הארץ. סיחון
ועוג שהיו שומרים אותנו, עמדו עליהם

והרגום: והוא יושב ממלי. חסר כתיב,

קרובים הם להכריתני, כמו כי אמילם:

וְעַתָּה לֵכָה נָא אֶרְחָ לִי אֶת

הָעָם הַזֶּה כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי

אֲלִי אֹכֵל נֶכְחַ בּוֹ וְאַגְרָשְׁנוּ

מִן הָאָרֶץ כִּי יִדְעֹתִי אֶת אֲשֶׁר

תְּבַרֵךְ מְבָרֵךְ וְאַשֶׁר תֵּאָר

יִוָּאֵר:

וְכַעַן אֵיתָא כְּעַן לוֹט לִי יֵת עֲמָא הָדִין

אֲרִי תִקִּיף הוּא מִנִּי מַאִים אֶכּוֹל
לֹא־גָחַא בִּיהַ קָרַב וְאֶת־כִּינִיָּה מִן
אֶרֶעַא אֲרִי יִדְעָנָא יֵת דִּי תִבְרַךְ מְבָרַךְ
וְדִי תִלוֹט לִיט:

נכה בו. אני ועמי נכה בהם. דבר אחר,
לשון משנה הוא, מנכה לו מן הדמים
לחסר מהם מעט: כי ידעתי וגו'. על ידי
מלחמת סיחון שעזרתו להכות את מואב:

וְיִלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן
וְקִסְמִים בִּיָּדָם וַיִּבְאוּ אֶל

בְּלָעַם וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי
בָּלָק:

וְאָזְלוּ סָבִי מוֹאָב וְסָבִי מִדִּין וְקִסְמִיָּא
בִּידֵיהוֹן וְאַתּוּ לֹות בְּלָעַם וּמַלִּילוּ עַמִּיָּה
פְּתַגְמֵי בָּלָק:

וְקִסְמִים בִּידָם. כֹּל מִינֵי קִסְמִים, שֶׁלֹּא
יֵאמָר אֵין כֹּלִי תִשְׁמִישֵׁי עַמִּי. דְּבַר אַחֵר,
קִסָּם זֶה נִטְלוּ בִידָם זִקְנֵי מִדִּין, אִמְרוּ, אִם
יָבֹא עַמָּנוּ בַּפֶּעַם הַזֹּאת יֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, וְאִם
יִדְחֲנוּ אֵין בּוֹ תוֹעֵלָתָא, לְפִיכֵךְ כִּשְׁאִמַּר לָהֶם

לִינוּ כֹה הָלִילָה, אָמְרוּ אֵין בּוֹ תְקוּהָ,
הַנִּיחֻהוּ וְהִלְכוּ לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי
מוֹאָב עִם בָּלָעַם, אֲבָל זִקְנֵי מִדְיָן הִלְכוּ
לָהֶם:

ח וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵיהֶם לִינוּ כֹה
הָלִילָה וְהִשְׁבַּתִּי אֶתְכֶם דָּבָר
כַּאֲשֶׁר יִדְבֹּר יְהוָה אֵלַי וַיֵּשְׁבוּ
שְׂרֵי מוֹאָב עִם בָּלָעַם:

וַאֲמַר לְהוֹן בֵּיתוֹ הָכָא בְּלִילִיָּא וְאַתְב
יְתִכּוֹן פְּתִגְמָא כְּמָא דִּי יִמְלִיל יֵי עַמִּי

וְאוֹרִיכוּ רַבְרְבֵי מוֹאָב עִם בְּלָעַם:

**לִינוּ פֹה הַלִּילָה. אֵין רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרָה
עֲלֵינוּ אֲלֹא בַלִּילָה, וְכֵן לְכָל נְבִיאֵי אוֹמוֹת
הָעוֹלָם, וְכֵן לְבֶן בַּחלּוּם הַלִּילָה, שֶׁנֶּאֱמַר
וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לְבֶן הָאֲרָמִי בַּחלּוּם
הַלִּילָה, כַּאֲדָם הַחוֹלֵךְ אֲצֵל פִּלְגֶשֶׁת
בַּחֲבָא: כַּאֲשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי. אִם יִמְלִיכֵנִי
לָלֶכֶת עִם בְּנֵי אָדָם כְּמוֹתְכֶם אֲלֹךְ עִמָּכֶם,
שֶׁמָּא אֵין כְּבוֹדוֹ לְתַתִּי לְהִלּוֹךְ אֲלֹא עִם
שָׂרִים גְּדוֹלִים מִכֶּם: וַיֵּשְׁבוּ. לְשׁוֹן עֲכָבָה:**

ט וַיֵּבֹא אֱלֹהִים אֶל בָּלָעַם

וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה

עִמָּךְ:

וַאֲתָא מִימָר מִן קָדָם יִי לֹות בָּלָעַם

וַאֲמַר מִן גּוֹבְרִיא הָאֵלִין דְּעִמָּךְ:

מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. לַהֲטַעוּתוֹ בֵּא,,

אִמַר, פִּעֲמִים שְׁאִין הַכֹּל גִּלּוּי לִפְנֵינוּ, אִין

דַּעַתּוֹ שׁוּה עֲלֵינוּ, אִף אֲנִי אֶרְאֶה עֵת שְׁאוּכַל

לְקַלְכֹּל וְלֹא יִבִּין:

וַיֹּאמֶר בְּלָעָם אֶל הָאֱלֹהִים
בָּלֶק בֶּן צֹפֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שְׂלַח
אֵלַי:

וַאֲמַר בְּלָעָם קִדְּם יְיָ בָּלֶק בֶּן צֹפֹר
מֶלֶךְ מוֹאָב שְׂלַח לֹתַי:

בָּלֶק בֶּן צֹפֹר וְגו'. אֵף עַל פִּי שְׁאִינִי חֹשֵׁב
בְּעִינִיד, חֹשֵׁב אֲנִי בְּעִינֵי הַמַּלְכִּים:

יֵא הִנֵּה הָעָם הֵי־צֵא מִמִּצְרַיִם
וַיִּכֶם אֶת עֵין הָאָרֶץ עֲתָה לָכָה

קִבָּה לִי אֶתֹּ אוֹלִי אוֹכֵל

לֶחֶם בּוֹ וְגִרְשָׁתִּיו:

הָא עֲמָא דִּי נִפְק מִמְצָרִים וְחִפָּא יֵת

עֵין שְׁמִשָּׂא דְאַרְעָא כְּעֵן אֵיתָא לוֹט לִי

יֵתִיָּה מָאִים אֵיכוֹל לְאַגָּחָא בֵּיהּ קָרֵב

וְאַתְרֵיכִינִיָּה:

קבה לי. זו קשה מאדה לי, שהוא נוקב

ומפרש: וגרשתי. מן העולם, ובלק לא

אמר אלא ואגרשנו מן הארץ, איני מבקש

אלא להסיעם מעלי, ובלעם היה שונאם

יותר מבלק:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם לֹא

תִּלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָדָר אֶת הָעָם

כִּי בָרוּךְ הוּא:

וַאֲמַר יִי לְבָלָעַם לֹא תִיזִיל עִמָּהוֹן לֹא

תִּלּוּט יִתַּעֲמָא אֲרִי בָרִיךְ הוּא:

לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם. אִמַּר לוֹ אִם כֵּן אֶקְלָא

בַּמִּקּוֹמִי, אִמַּר לוֹ לֹא תֵאָדָר אֶת הָעָם, אִמַּר

לוֹ אִם כֵּן אֲבָרַכְכֶּם, אִמַּר לוֹ אִינָם צָרִיכִים

לְבָרַכְתְּךָ כִּי בָרוּךְ הוּא, מִשַּׁל אֹמְרִים

פרשת בלק – שני – במחוברות חמישי – דף יח

לצרעה לא מדובשיך ולא מעוקציד:

שני -

במחוברות

חמישי

וַיָּקָם בַּלָּעַם בַּבֶּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל

שָׂרֵי בָלָק לְכוּ אֶל אֲרֻכָּם כִּי

מֵאֵן יְחֻזָּה לְתַתִּי לַחֲלֹךְ עִמָּכֶם:

וְקָם בִּלְעָם בְּצַפְרָא וַאֲמַר לְרַבְרָבִי

בֶּלֶק אֵיזִילוּ לְאַרְעֶכּוֹן אֲרִי לִית רַעְוָא

קָדָם יִי לְמִשְׁבְּקִי לְמִיזַל עֲמֶכּוֹן:

לְהַלֵּךְ עִמָּכֶם. אֵלָא עִם שְׂרִים גְּדוּלִים

מִכֶּם, לְמַדְנֹו שְׂרוּחֹו גְּבוּהָהּ, וְלֹא רַצָּה

לְגַלּוֹת שֶׁהוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ שֶׁל מְקוֹם, אֵלָא

בְּלִשּׁוֹן גְּסוּת, לְפִיכֵךְ וַיּוֹסֶף עוֹד בֶּלֶק:

יְדֹ וַיִּקְוֶמוּ שְׂרֵי מוֹאָב וַיִּבְאֹו

אֶל בֶּלֶק וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בִּלְעָם

הֵלֵךְ עִמָּנוּ:

וְקָמוּ רַבְרָבִי מוֹאָב וְאַתּוּ לֹות בַּלָּק

וְאָמְרוּ סָרִיב בְּלָעַם לְמִיתִי עַמָּנָא:

טו וַיִּסָּף עוֹד בַּלָּק שְׁלַח שָׂרִים

רַבִּים וְנִכְבְּדִים מֵאֵלֶּה:

וְאוֹסִיף עוֹד בַּלָּק לְמִשְׁלַח רַבְרָבִין

סַגִּיאִין וַיִּקְרִין מֵאֵלֶּיִן:

טז וַיָּבֹאוּ אֵל בְּלָעַם וַיֹּאמְרוּ לוֹ

כָּה אָמַר בַּלָּק בֶּן צְפּוֹר אֵל

נָא תִפְנֵעַ מִהַלֶּךְ אֵלַי:

וְאַתָּו לֹות בְּלָעַם וְאַמְרוּ לִיה כְּדִנּוּ

אֲמַר בְּלָק בֶּר צַפּוֹר לֹא כַעַן תִּתְּמַנַּע

מִלְּמִיתִי לֹותִי:

יִ כִּי כַבֵּד אֶכְבְּדֶךָ מְאֹד וְכֹל

אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה וְלָכָה

נָא קִבַּח לִי אֶת הָעָם הַזֶּה:

אֲרִי יִקְרָא אֶיִקְרִינָךְ לַחֲדָא וְכֹל דִּי

תִּימַר לִי אֶעֱבֹד וְאִיתָא כַעַן לוֹט לִי יִת

עֲמָא הֲדִין:

כִּי כְבֹד אֶכְבֹּדְךָ מְאֹד. יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהֵייתָ

נוֹטֵל לְשַׁעֲבֹר אֲנִי נוֹתֵן לְךָ:

יְהוָה וַיַּעַן בְּלָעָם וַיֹּאמֶר אֵל עַבְדִּי

בָּלָק אִם יִתֵּן לִי בָלָק מְלֹא

בֵּיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל

לְעַבֹּר אֶת פִּי יְהוָה אֱלֹהֵי

לְעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוֹלָה:

וְאֵתִיב בְּלָעָם וַאֲמַר לְעַבְדִּי בָלָק אִם

יִתֵּן לִי בָלָק מְלִי בֵּיתִיהָ כֶּסֶף וְזָהָב

לִית לִי רֵשׁוֹ לְמַעַבְר עַל גְּזִירַת מִימָרָא

דִּי אֱלֹהֵי לְמַעַבְד זַעֲרָתָא אוֹ רַבָּתָא:

מלא ביתו כסף וזהב. למדנו שנפשו

רחבה ומחמד ממון אחרים, אמר, ראוי לו

ליתן לי כל כסף וזהב שלו, שהרי צריך

לשכור חיילות רבות ספק נוצח ספק אינו

נוצח, ואני ודאי נוצח: לא אוכל לעבור.

על כרחו גלה שהוא ברשות אחרים,

ונתנבא כאן שאינו יכול לבטל הברכות

שנתברכו האבות מפי השכינה:

יֵט וְעַתָּה שִׁבּוּ נָא בְּזֶה גַם

אַתֶּם הַלֵּילָה וְאַדְעָה מֶה יוֹסֵף

יְהוָה דְּבַר עַמִּי:

וְכַעַן אֹרִיכוּ כְּעַן הָכֵא אֵף אֶתוֹן

בְּלִילִיָּא וְאַדְע מֶה יוֹסֵף יִי לְמַלְלָא

עַמִּי:

גם אתם. פיו הכשילו, גם אתם סופכם

לילך בפחי נפש כראשונים: מה יסף. לא

ישנה דבריו מברכה לקללה, הלואי שלא

יוסיף לברך, כאן נתנבא שעתיד להוסיף
להם ברכות על ידו:

כַּוְיִבֹּא אֱלֹהִים אֵל בְּלָעַם לִילָה
וַיֹּאמֶר לוֹ אִם לְקֹרֵא לְךָ בָּאוּ
הָאֲנָשִׁים קוּם לְךָ אֲתָם וְאֵךְ
אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֶדְבָּר אֵלֶיךָ
אֲתוּ תַעֲשֶׂה:

וְאֵתָּא מִימַר מִן קֶדֶם יִי לְבָלָעַם
בְּלִילִיָּא וַאֲמַר לִיהּ אִם לְמַקְרִי לְךָ אֲתוּ

גְּבִרְיָא קוּם אִיזִיל עֲמָהוּן וּבְרָם יִתְ

פְּתַגְמָא דִּי אֲמַלִּיל עֲמָךְ יִתִּיה תַּעֲבִיד:

אם לקרא לך. אם הקריאה שלך, וסבור

אתה ליטול עליה שכר, קום לך אתם:

ואך. על כרחך, את הדבר אשר אדבר

אליך אותו תעשה, ואף על פי כן וילך

בלעם, אמר, שמא אפתנו ויתרצה:

שלישי כא

ויקם בלעם בבקר ויחבש את

אֶת־נֹוֹ וַיִּלֶּךְ עִם שְׂרֵי מֹאָב:

וְקָם בַּלַּעַם בְּצַפְרָא וְזָרִיז יָת אֶת־נִיָּהּ

וַאֲזַל עִם רַב־רֵי מֹאָב:

וַיַּחבֵּשׁ אֶת אֶת־נֹוֹ. מִכָּאן, שֶׁהַשְּׂנֵאָה

מִקְלָקֶלֶת אֶת הַשּׁוֹרָה, שֶׁהַבֵּשׁ הוּא בַעֲצָמוֹ,

אִמֹר הַקַּב"ה, רָשָׁע, כִּבֵּר קִדְמֶךָ אֲבִרָהֶם

אֲבִיָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁכֵּם אֲבִרָהֶם בַּבֶּקֶר

וַיַּחבֹּשׁ אֶת חֲמוֹרוֹ: עִם שְׂרֵי מֹאָב. לָבוֹ

כָּלֵבם שׁוּה:

כִּי וַיַּחֲרֶה אֵף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ

הוא ויתיצב מלאך יהוה

בדרך לשטן לו והוא רכב על

אתנו ושני נערינו עמו:

ותקף רגזא דיי ארי אזיל הוא

ואתעתד מלאכא דיי באורחא לשטן

לה והוא רכב על אתניה ותירין

עולימוהי עמה:

כי הולך הוא. ראה שהדבר רע בעיני

המקום ונתאזה לילך: לשטן לו. מלאך

שֶׁל רַחֲמִים הִיָּה, וְהִיָּה רוּצָה לְמַנְעוֹ
מִלְחָטוֹא, שֶׁלֹּא יַחֲטֹא וַיֵּאבֹד: וְשָׁנִי נִעְרִיז
עִמּוֹ. מִכֹּאן, לָאָדָם חָשׁוֹב הַיּוֹצֵא לְדֶרֶךְ
יִזְלִיךְ עִמּוֹ שָׁנִי אֲנָשִׁים לְשִׁמְשׁוֹ, וְחֹזְרִים
וּמְשִׁמְשִׁים זֶה אֶת זֶה:

כַּגֹּ וַיֵּתֶרֶא הָאֶתְּוֹן אֶת מִלְּאךְ
יְהוָה נִצָּב בְּדֶרֶךְ וְחֶרֶבוֹ
שְׁלֹפָה בִּידּוֹ וַיֵּט הָאֶתְּוֹן מִן
הַדֶּרֶךְ וַיֵּתֶלֶךְ בַּעֲשָׂדָה וַיֵּךְ בַּלְעָם
אֶת הָאֶתְּוֹן לְהַטֹּתָהּ הַדֶּרֶךְ:

וְחִזַּת אֶתְנָא יֵת מִלֵּאכָא דִּי מַעַתְד

בְּאַרְחָא וְחֲרִבִּיה שְׁלִיפָא בִּידֵיהּ וְסִטַּת

אֶתְנָא מִן אֹרְחָא וְאַזְלַת בְּחֻקָּלָא וּמַחָא

בְּלָעָם יֵת אֶתְנָא לְאַסְטִיּוֹתָהּ לְאַרְחָא:

וְתֵרָא הָאֲתוֹן. וְהוּא לֹא רָאָה, שִׁנְתָן

הַקַּב"ה רְשׁוֹת לְבַהֲמָה לְרֵאוֹת יוֹתֵר מִן

הָאָדָם, שִׁמְתוֹךְ שִׁישׁ בּוֹ דַּעַת תַּטְרֹף דַּעַתוֹ

כְּשִׁירָאָה מִזִּיקִין: וְחֲרָבוֹ שְׁלוּפָה בִּידּוֹ.

אָמַר, רְשַׁע זֶה הִנִּיחַ כָּלִי אוֹמְנוֹתָיו, שְׁכָלִי

זִינָן שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם בַּחֲרָב, וְהוּא בֹא

עליהם בפיו שהוא אומנות שלהם, אף אני
אתפוש את שלו ואבא עליו באומנותו,
וכן היה סופו ואת בלעם בן בעור הרגו
בחרב:

כַּד־וַיַּעֲמֹד מִלְאָךְ יְהוָה בְּמַשְׁעוֹל
הַכֹּרְמִים גָּדַר מִזֶּה וְגָדַר מִזֶּה:
וְקָם מִלְאָכָא דִּי בִשְׂבִיל כְּרָמִיא
אֲתָרָא דְגָדִירָא מִכָּא וְגָדִירָא מִכָּא:
בַּמַּשְׁעוֹל. כַּתְּרָגוֹמוֹ בִּשְׂבִיל, וְכֵן אִם
יִשְׁפּוֹק עֵפֶר שׁוֹמְרוֹן לְשַׁעֲלִים, עֵפֶר

הַנִּדְבָק בַּכּוֹפּוֹת הַרְגָלִים בַּהֲלוֹכֶנּוּ, וְכֵן מִי

מִדָּד בִּשְׁעָלוּ מַיִם, בַּרְגָלָיו וּבַהֲלוֹכֹו: גִּדְר

מִזֶּה וּגְדֵר מִזֶּה. סֵתֵם גִּדְר שֶׁל אַבְנִים הוּא:

כֹּה וַתֵּרָא הָאֵתָוֹן אֶת מַלְאָךְ

יְהוָה וַתִּלְחֹץ אֶל הַקִּיר וַתִּלְחֹץ

אֶת רֶגְלָ בַּלְעָם אֶל הַקִּיר וַיִּסָּף

לְחַכָּתָהּ:

וַחֲזַת אֶתְנָא יֵת מַלְאָכָא דִּי וַאֲדַחֲיִקַּת

לְכַתְּלָא וַדַּחֲיִקַּת יֵת רֶגְלָא דְּבַלְעָם

לְכַתְּלָא וְאוֹסִיף לְמַחֲהָ:

וּתְלַחֵץ הִיא עֲצֻמָּה: וּתְלַחֵץ. אֶת אַחֲרֵיָם,

אֶת רַגְלֵי בָלַעַם:

כּוּ וַיֹּסֶף מִלְאָךְ יְהוָה עֲבוֹר

וַיַּעֲמֵד בְּמָקוֹם צָר אֲשֶׁר אֵין

דֶּרֶךְ לְנִטּוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל:

וְאוֹסֶף מִלְאָכָא דֵּי לְמַעְבָּר וְקָם בְּאַתֵּר

עֵק דִּי לִית אַרְח לְמִסְטִי לִימִינָא

וּלְשְׂמֹאלָא:

וַיֹּסֶף מֶלֶאךָּ ה' עֲבוּר. לְעֲבוּר עוֹד לִפְנֵי
לְהֵלֶךְ, לְהִיּוֹת לִפְנֵי בַּמָּקוֹם אַחֵר, כְּמוֹ
וְהוּא עֹבֵר לִפְנֵיהֶם. וּמִדְּרֹשׁ אֵגֵדָה יֵשׁ
בַּתְּנַחֲמוֹמָא מַה רָאָה לְעֲמוּד בִּשְׁלֹשָׁה
מְקוֹמוֹת, סִימְנֵי אֲבוֹת הָרֵאָהוּ:

כֹּז וְתֵרָא הָאֶתְוֹן אֶת מֶלֶאךָּ
יְחֻזָּה וְתֵרְבִין תַּחַת בְּלָעָם
וַיִּחַר אַף בְּלָעָם וַיִּךְ אֶת
הָאֶתְוֹן בַּמִּקֵּל:

וַחֲזַת אֶתְנָא יֵת מֶלֶאכָא דִּי וְרַב־עַת

תַּחֲזֹת בְּלָעַם וּתְקִיף רוּגְזָא דְּבִלְעָם

וּמַחֲא יַת אֶתְנָא בַּחֲטָרָא:

כַּח וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת פִּי הָאֲתוֹן

וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מָה עָשִׂיתִי לָךְ

כִּי הִכִּיתַנִּי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים:

וּפָתַח יִי יַת פּוּמָא דֶּאֱתָנָא וַאֲמַרְתָּ

לְבִלְעָם מָה עֲבַדִּית לָךְ אֲרִי מְחִיתַנִּי

דְּנִן תִּלַּת זְמַנִּין:

זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים. רִמְזוּ לוֹ, אֵתָּה מִבְקֵשׁ

לַעֲקֹר אוֹמָה הַחוֹגֶגֶת שְׁלֹשׁ רִגְלִים בַּשָּׁנָה:

כַּטּ וַיֹּאמֶר בְּלָעָם לְאַתּוֹן כִּי

הִתְעַלְלָתָּ כִּי לֹא יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדֵי

כִּי עַתָּה הִרְגָתִיךָ:

וַיֹּאמֶר בְּלָעָם לְאַתָּנָא אֲרִי חַיִּכָּתָּ כִּי

אֱלוֹפוֹן אֵית חֶרֶבָּא בְּיָדֵי אֲרִי כַעַן

קַטַּלְתִּיךָ:

הִתְעַלְלָתָּ. כְּתַרְגוּמוֹ, לְשׁוֹן גִּנְאִי וּבִזְיוֹן: לֹא

יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדֵי. גִּנּוֹת גְּדוּלָּה הִיָּה לֹא דָבָר זֶה

בעיני השרים, זה הולך להרוג אומה
שלימה בפיו, ולאתון זו צריך לכלי זיין:

וַתֹּאמֶר הָאֶתְוֹן אֵל בְּלָעַם
הַלּוֹא אֲנֹכִי אֶתְנֶךָ אֲשֶׁר
רִכַּבְתָּ עָלַי מֵעוֹדְךָ עַד הַיּוֹם
הַזֶּה הֲחִסְפֹּן חִסְפִּנִּי לַעֲשׂוֹת
לְךָ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא:

וַאֲמַרְתָּ אֲתָנָא לְבָלָעַם הֲלֹא אֲנִי
אֶתְנֶךָ דְּרִכַּבְתָּ עָלַי מִדְּאִיתְךָ עַד יוֹמָא

הִדִּין הַמִּילָךְ אֶלְפָּנָא לְמַעַבְד לָךְ כְּדִין

וְאָמַר לָא:

הַהֶסְכֵּן הַסְכַּנְתִּי. כְּתַרְגוּמוֹ, וְכֵן הִלְאֵל

יֶסֶכֶן גִּבּוֹר. וְרַבּוֹתֵינוּ דְרִישׁוּ מִקְרָא זֶה

בַּגִּמְרָא, אָמְרוּ לִיה מֵאִי טַעְמָא לֹא רַכַּבְתְּ

אֲסוּסִיָּא, אָמַר לַהוּן בְּרִטִּיבָא שְׂדָאִי לִיה

כו', כְּדֵאִיתָא בַּמִּסְכָּת עֲבוּדָה זָרָה:

לֹא וַיִּגַּל יְהוָה אֶת עֵינָי בְּלִעָם

וַיֵּרָא אֶת מִלְאָךְ יְהוָה נֹצֵב

בַּדָּרֶךְ וַחֲרָבוֹ שֶׁלִּפְהֵוּ בִּידּוֹ

וַיִּפְקֹד וַיַּשְׁתַּחוּ לְאַפְיוֹ:

וַגָּלָא יי ית עיני בלעם וחזא ית

מלאכא דיי מעתד בארחא וחרביה

שליפא בידיה וכרע וסגיד לאפיה:

לב ויאמר אליו מלאך יהוה על

מה הבית את אתנך זה

שלוש רגלים הנה אנכי

יצאתי לשטן כי ירט הדרך

לנגדי:

וַאֲמַר לִיה מִלֵּאכָא דִּי עַל מָה מַחֲיִתָּא

יֵת אַתְּנָךְ דְּנַן תִּלַּת זְמַנִּין הָא אַנָּא

נִפְקִית לְמִשְׁטַן אַרִי גִלִּי קְדָמִי דַּאֲתָ

רַעִי לְמִיזַל בְּאוֹרְחָא לְקַבְּלִי:

כי ירט הדרך לנגדי. רבותינו חכמי

המשנה דרשוהו נוטריקון, יראה, ראתה,

נטתה, בשביל שהדרך לנגדי, כלומר

לקנאתי ולהקניטני. ולפי משמעו, כי חרד

הדרך לנגדי, לשון רטט, כי ראיתי בעל

הדרך שחרד ומהר הדרך שהוא לבעסי

וְלֹהֲמוֹתַי, וּמִקְרָא קֶצֶר הוּא, כִּמּוֹ וְתַכּוּלֵּ
דוֹד. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא, יֵרֵט לְשׁוֹן רִצּוֹן, וְכִן
וְעַל יְדֵי רִשְׁעִים יֵרֵטֵנִי, מִפִּיִּם וּמִנְחָם אוֹתִי
עַל יְדֵי רִשְׁעִים, שְׂאִינֵן אֲלֹא מִקְנִיטִים:

לֹג וְתִרְאֵנִי הָאֶתְוֹן וְתֵט לְפָנֵי
זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים אֲוִלִי נִטְתָּה
מִפְּנֵי כִי עָתָה גַם אֶתְכָּה
הִרְגָּתִי וְאֹתָהּ הִחַיִּיתִי:

וְחִזַּתֵּנִי אֶתְנָא וְסִטַּת מִן קְדָמִי דִּנּוּ
תֵּלֵת זְמַנִּין אֵילּוּפּוֹן לָא סִטַּת מִן קְדָמִי

אֲרִי כֶּעָן אֶף יִתְּךָ קְטָלִית וַיִּתֶּה

קַיִמִית:

אולי נטתה. כמו לולא, פעמים שאולי

משמש בלשון לולא: גם אתכה הרגתי.

הרי זה מקרא מסורס, והוא כמו גם הרגתי

אותך, כלומר לא העכבה בלבד קראתך

על ידי, כי גם ההריגה: ואותה החייתי.

ועתה מפני שדיברה והזכחתך ולא יכולת

לעמוד בתוכחתה, כמו שכתוב ויאמר לא,

הרגתיה, שלא יאמרו זו היא שסלקה את

בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחם

המקום על כבוד הבריות, וכן זאת הבהמה

תהרוגו, וכן והרגת את האשה ואת

הבהמה:

לֹד וַיֹּאמֶר בְּלָעָם אֵל מִלֵּאָךְ

יְהוָה חָטֵאתִי כִּי לֹא יִדְעֹתִי כִּי

אַתָּה נִצָּב לִקְרֹאתִי בְּדֶרֶךְ

וַעֲתָה אִם רַע בְּעֵינַיִךְ אֲשׁוּבָה

לִי:

וַיֹּאמֶר בְּלָעָם לְמַלְאכָא דִּי חֲבִית אֲרִי

לֹא יִדְעִית אֲרִי אֶת מַעֲתָד לְקַדְמוֹתִי
בְּאַרְחָא וּכְעַן אִם בִּישׁ בְּעֵינֶךָ אֵיתוּב
לִי:

כי לא ידעתי. גם זה גנותו, ועל כרחו
הודה, שהוא היה משתבח שיודע דעת
עליון, ופיו העיד לא ידעתי: אם רע
בעיניך אשובה לי. להתרים נגד המקום
היא תשובה זו, אמר לו, הוא בעצמו צוני
ללכת ואתה מלאך מבטל את דבריו, למוד
הוא בכך שאומר דבר ומלאך מחזירו,

אמר לאברהם קח נא את בנך וגו' ועל ידי
מלאך בטל את דברו, אף אני אם רע
בעיניך צריך אני לשוב:

לה ויאמר מלאך: יהוה אל
בלעם לך עם האנשים ואפס
את הדבר אשר אדבר אליך
אתו תדבר וילך בלעם עם
שרי בלק:

ואמר מלאכא דיי לבלעם איזיל עם

גוֹבְרִיא וּלְחֹד יֵת פִּתְגָמָא דִּי אַמְלִיל
עֲמָךְ יִתִּיה תַּמְלִיל וְאַזֵּל בְּלָעָם עִם
רַבְרְבֵי בְּלָק:

לך עם האנשים. בדרך שאדם רוצה לילך
בה, מוליכין אותו: ואפס. על כרחך את
הדבר אשר אדבר וגו': לך עם האנשים.
כי חלקך עמהם, וסופך ליאבד מן העולם:
עם שרי בלק. שמח לקללם כמותם:

לו וַיִּשְׁמַע בְּלָק כִּי בא בְּלָעָם
וַיֵּצֵא לְקַרְאֲתוֹ אֶל עִיר מוֹאָב

אֲשֶׁר עַל גְּבוּל אֶרֶץ אֲשֶׁר

בְּקֶצֶה חֶגְבּוֹל:

וַיִּשְׁמַע בָּלַק אֶרִי אֲתָא בְּלָעַם וְנָפַק

לְקַדְמוֹתָהּ לְקִרְתָּא דְּמוֹאָב דִּי עַל

תְּחוֹם אֶרֶץ דִּי בְּסֵטֶר תְּחוֹמָא:

וַיִּשְׁמַע בַּלַּק. שְׁלַח שְׁלוּחִים לְבַשְׂרוּ: אֵל

עֵיר מוֹאָב. אֵל מִטְרַפּוֹלִין שְׁלוֹ, עֵיר

הַחֲשׂוּבָה שְׁלוֹ, לֹאמַר, רֹאֵה מָה אֵלֹ

מִבְקָשִׁים לַעֲקוֹר:

לֹא וַיֹּאמֶר בָּלַק אֵל בְּלָעַם הֲלֹא

שָׁלַח שְׁלַחְתִּי אֵלָיְךָ לְקַרֵּא לְךָ

לָמָּה לֹא הִלַּכְתָּ אֵלַי הֲאֵמְנָם

לֹא אוֹכַל כְּבֹדְךָ׃

וַאֲמַר בָּלַק לְבָלָעַם הֲלֹא מִשְׁלַח

שְׁלַחִית לְוַתְּךָ לְמִקְרִי לְךָ לָמָּה לֹא

אַתִּיתָּ לְוַתִּי הִבְקוּשְׁטָא הֲוִיתָּ אֶמֶר

לִית אֲנִי יָכִיל לִיקְרוֹתְךָ׃

הֲאֵמְנָם לֹא אוֹכַל כְּבֹדְךָ. נִתְנַבֵּא שִׁסּוּפּוֹ

לצאת מעמו בקלון:

לח־וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֵל בָּלָק הִנֵּה

בָּאתִי אֵלֶיךָ עֲתָה הִיכָל אֹכֵל

דָּבָר מֵאוֹמָה הַדְּבָר אֲשֶׁר

יִשְׁשִׁים אֱלֹהִים בְּפִי אֹתוֹ אֲדַבֵּר:

וַאֲמַר בְּלָעַם לְבָלָק הֵא אֶתִּיתִי לְוֹתְךָ

כְּעֵן הַמִּיכָל יִכְלֹנָא לְמַלְלָא מִדַּעַם

פְּתִגְמָא דִּי יִשְׁוִי יִי בְּפֹמִי יִתִּיה

אַמְלִיל:

לַט רַבִּיעִי -

במחוברות

ששי

וַיֵּלֶךְ בְּלָעַם עִם בָּלָק וַיָּבֹאוּ

קִרְיַת חֲצוֹת:

וַאֲזַל בְּלָעַם עִם בָּלָק וַאֲתוּ לְקִרְיַת

מְחֻזָּה:

קִרִית חֲצוֹת. עִיר מְלֵאָה שׁוֹזְקִים אֲנָשִׁים

וְנָשִׁים וְטָף בַּחֲצוֹתֶיהָ, לֹא־מָרָא רֵאָה וְרַחֵם

שְׁלֵא יַעֲקֹרוּ אֹלֹו:

מ וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וַעֲאֹן

וַיִּשְׁלַח לְבָלָעַם וְלַעֲרִים אֲשֶׁר

אֵתוֹ:

וְנָכִים בָּלָק תּוֹרִין וַעֲאֹן וַיִּשְׁלַח לְבָלָעַם

וְלַרְבֵּיָא דִּי עַמִּיהָ:

בִּקְר וַעֲאֹן. דְּבַר מוֹעֵט, בִּקְר אַחַד וַעֲאֹן

אַחַד בְּלָבָד:

מֵאֵי וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת

בָּלָעַם וַיַּעֲלֵהוּ בָמוֹת בָּעֵל

וַיִּרְא מִשָּׁם קִצֵּה הָעָם:

וַהֲוֶה בְּצַפְרָא וּדְבַר בָּלָק יֵת בָּלָעַם

וְאַסְקִיָּה לְרֵמֶת דַּחֲלִיתִיָּה וַחֲזָא מִתַּמָּן

קִצֵּת מִן עַמָּא:

בָּמוֹת בַּעַל. כְּתַרְגֻּמוֹ לְרֵמֶת דַּחֲלִיתִיָּה, שֵׁם

עֲבֹדַת אֱלִילִים:

א וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֶל בָּלָק בְּנֵה

לִי בָזָה שְׂבָעָה מִזְבְּחֹת וְהִכֹּן

לִי בָזָה שְׂבָעָה פָּרִים וְשְׂבָעָה

אֵילִים:

וַאֲמַר בְּלָעַם לְבָלָק בְּנֵה לִי הֲכֵא

שְׂבָעָה מִדְּבַחִין וְאַתְקִין לִי הֲכֵא שְׂבָעָה

תּוֹרִין וְשְׂבָעָה דְכָרִין:

ב וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

בְּלָעַם וַיַּעַל בָּלָק וּבְלָעַם פָּר

וַאֲיֵל בַּמִּזְבֵּחַ:

וַעֲבַד בָּלַק כָּמָא דִּי מַלְיֵל בְּלָעָם

וַאֲסִיק בָּלַק וּבְלָעָם תּוֹר וּדְכַר עַל כָּל

מַדְבָּחָא:

וַיֹּאמֶר בְּלָעָם לְבָלַק הִתְיַצֵּב

עַל עֲלֹתְךָ וְאֵלְכָה אִנִּי יִקְנֶה

יְהוָה לְקַרְאֲתִי וְדַבֵּר מִה

יִרְאֵנִי וְהַגִּדְתִּי לָךְ וַיֵּלֶךְ שָׁפִי:

וַאֲמַר בְּלָעָם לְבָלַק אֲתַעֲתֵד עַל עֲלֹתְךָ

וַאֲיֵהָךְ מַאִים יַעֲרַע מִימַר מִן קֶדֶם יִי

לְקַדְמוֹתִי וּפֶתַח־מֶאֱדָנִי דִּיחֲזַנְנִי וְאַחֲוִי לָךְ

וְאַזֵּל יַחֲידִי:

אוֹלִי יִקְרָה ה' לְקִרְאתִי. אִינוּ רְגִיל לְדַבֵּר

עִמִּי בְיוֹם: וַיֵּלֶךְ שָׁפִי. כְּתִרְגוּמוֹ יַחֲידִי,

לְשׁוֹן שׁוּפִי וְשִׁקְט, שְׁאִין עִמּוֹ אֵלֹא

שְׁתִּיקָה:

ד וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֵל בְּלָעַם

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֵת שְׁבַעַת

הַמִּזְבֵּחַת עֲרֹכָתִי וְאַעֲלֶה פָר

וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:

וְעָרַע מִיָּמַר מִן קֶדֶם יְיָ לֹת בְּלָעַם

וְאָמַר לִיה ית שְׁבַעַא מִדְּבַחִין סְדָרִית

וְאִסְקִית תֹּר וּדְכָר עַל כָּל מִדְּבַחָא:

וּיְקַר. לְשׁוֹן עֲרָאִי, לְשׁוֹן גִּנְאִי, לְשׁוֹן

טוֹמְאָת קִרִּי, כְּלוּמַר בְּקוּשִׁי וּבְבִזְיוֹן, וְלֹא

הִיָּה נִגְלָה אֵלָיו בְּיוֹם, אֲלֵא בְשִׁבִּיל לְהִרְאוֹת

חֲבַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל: אֵת שִׁבְעַת הַמִּזְבָּחוֹת.

שִׁבְעָה מִזְבָּחוֹת עֲרֻכְתִּי אֵין כְּתִיב כֹּאן,

אֲלֵא אֵת שִׁבְעַת הַמִּזְבָּחוֹת, אָמַר לְפָנָיו,

אבותיהם של אלו בנו לפניך שבעה
מזבחות, ואני ערכתי כנגד כלן, אברהם
בנה ארבעה, ויבן שם מזבח לה' הנראה
אליו, ויעתק משם החרה וגו', ויאהל
אברם וגו', ואחד בהר המזריה, ויצחק בנה
אחד ויבן שם מזבח וגו', ויכרו שם עבדי
יצחק באר, ויעקב בנה שתים, אחד בשכם,
ואחד בבית אל: ואעל פר ואיל במזבח.
ואברהם לא העלה אלא איל אחד:

הַ וַיֵּשֶׁם יְהוָה דְּבַר בְּפִי בְלָעָם
וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל בְּלָק וְכַח

תִּדְבַּר:

וַיְשׁוּי יְיָ פֶתַח־מַּא בְּפִוְמָא דְּבִלְעָם וַאֲמַר

תּוֹב לֹות בִּלְק וּכְדִין תִּמְלִיל:

וַיֵּשֶׁב אֱלִיוֹ וְהִנֵּה נֹצֵב עַל

עֲלֹתוֹ הוּא וְכָל שְׂרֵי מוֹאָב:

וְתַב לְוֹתִיהָ וְהָא מְעַתֵּד עַל עֲלֹתֶיהָ

הוּא וְכָל רַבֵּי מוֹאָב:

וַיֵּשֶׁא מִשְׁלֹו וַיֹּאמֶר מִן אֶרֶם

יִנְחֵנִי בִלְק מֶלֶךְ מוֹאָב מִהַרְרֵי

קָרָם לָכָה אֲרָה לִי יַעֲקֹב וְלָכָה

זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל:

וְנָטַל מִתְּלִיהָ וְאָמַר מִן אֲרָם דְּבַרְנִי

בְּלֹק מִלְכָּא דְּמוֹאֲב מִטּוֹרֵי מִדְּנַחָא

אֵיתָא לוֹט לִי יַעֲקֹב וְאֵיתָא תַּרִּיךְ לִי

יִשְׂרָאֵל:

אֲרָה לִי יַעֲקֹב וְלָכָה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל.

בְּשַׁנֵּי שְׁמוֹתֵיהֶם אָמַר לוֹ לְקַלְלָם, שְׁמָא

אֶחָד מֵהֶם אֵינוֹ מוֹבָהק:

ח מָה אֶקֶב לֹא קִבָּה אֵל וּמָה

אֶזְעַם לֹא זַעַם יְהוָה:

מָה אֶלוּטִיָּה דָּלָא לְטִיָּה אֵל וּמָה

אֶתְרַכִּיָּה דָּלָא תְרַכִּיָּה יִי:

מה אקוב לא קבה אל. כשהיו ראויים

להתקלל לא נתקללו, כשהזכיר אביהם

את עונם כי באפם הרגו איש, לא קלל

אלא אפם, שנאמר ארור אפם, כשנכנס

אביהם במרמה אצל אביו היה ראוי

להתקלל, מה נאמר שם, גם ברוך יהיה,

במברכים נאמר אלה יעמדו לברך את
העם, במקללים לא נאמר ואלה יעמדו
לקלל את העם, אלא על הקללה, לא רצה
להזכיר עליהם שם קללה: לא זעם ה'.
אני אין כחי, אלא שאני יודע לכוין השעה
שהקב"ה כועס בה, והוא לא כעס כל
הימים הללו שבאתי אליך, וזהו שנאמר
עמי זכר נא מה יעץ וגו' ומה ענה אותו
בלעם וגו', למען דעת צדקות ה':

ט כִּי מֵרֹאשׁ צִרִים אֶרְאֶנּוּ
וּמִגְּבֻעוֹת אֲשׁוּרֵנוּ הֵן עָם

לְבַדְדִּי יֵשְׁכֹן וּבְגוֹיִם לֹא

יִתְחַשֵּׁב:

אֲרִי מֵרִישׁ טוֹרֵא חֲזִיתִיהָ וּמִרְמַתָּא

סְכִיתִיהָ הִיא עֲמָא בְּלַחוּדִיהוּן עֲתִידִין

דִּיחֲסִנוּן עֲלָמָא וּבְעַמְמִיא לֹא יִתְדַנּוּן

גְּמִירָא:

כִּי מִרְאֵשׁ צָרִים אֲרָאֵנוּ. אֲנִי מִסְתַּכֵּל

בְּרִאשִׁיתָם וּבִתְחִלַּת שְׂרָשִׁיהֶם, וְאֲנִי רוֹאֶה

אוֹתָם מִיּוֹסְדֵי וּחֲזָקִים כְּצוּרִים וּגְבָעוֹת

הַלְלוּ, עַל יְדֵי אֲבוֹת וְאִמָּהוֹת: הֵן עִם

לְבַדֵּד יִשְׁכֹּן. הוּא אֲשֶׁר זָכוּ לוֹ אֲבוֹתָיו
לְשִׁכּוֹן בֶּדֶד, כְּתִרְגֻמוֹ: וּבְגוֹיִם לֹא
יִתְחַשֵּׁב. כְּתִרְגֻמוֹ, לֹא יִהְיוּ נִעְשִׂין כְּלָה
עִם שְׂאֵר הָאוֹמוֹת עֹבְדֵי גִלּוּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר
כִּי אֶעֱשֶׂה כְּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגו', אֵינָן נִמְנִין
עִם הַשְּׂאֵר. דְּבַר אַחֵר, כְּשֶׁהֵן שִׁמְחִין אֵין
אוֹמָה שִׁמְחָה עִמָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר ה' בֶּדֶד
יִנְחֵנוּ, וְכִשְׁהָאוֹמוֹת עֹבְדֵי גִלּוּלִים בְּטוֹבָה,
הֵם אוֹכְלִין עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאֵין עוֹלָה
לָהֶם מִן הַחֲשִׁבוֹן, וְזֶהוּ וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב:
יְמִי מִנָּה עֲפָר יַעֲקֹב וּמִסָּפָר

אֶת רֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשִׁי

מֹות יִשְׂרָיִם וְתָהִי אַחֲרִיתִי

כְּמֹהוּ:

מִן יִכּוֹל לְמַמְנֵי דַעְדָּקִיא דְּבֵית יַעֲקֹב

דְּאַמִּיר עֲלִיהוֹן יִסְגּוֹן כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא

אוּ חֲדָא מֵאַרְבַּע מִשְׁרִיתָא דִּישְׂרָאֵל

תָּמֹת נַפְשִׁי מֹותָא דְּקִשְׁטוּהִי וְתָהִי

סוּפִי כְּוְתָהוֹן:

מִי מִנָּה עֵפֶר יַעֲקֹב וְגו'. כְּתִרְגוּמוֹ דַּעְדָּקִיא

דבית יעקב כו', דארבע משריתא ארבע
דגלים. דבר אחר, עפר יעקב, אין חשבון
במצות שהם מקיימין בעפר, לא תחרוש
בשור ובחמור, לא תזרע כלאים, אפר
פרה, ועפר סוטה, וכיוצא בהם: ומספר
את רבע ישראל. רביעותיהן, זרע היוצא
מן התשמיש שלהם: תמת נפשי מות
ישרים. שבהם:

יֹא וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל בְּלָעָם מֶה
עֲשִׂיתָ לִּי לְקַב אֲנִי לְקַחְתִּיךָ

וְהִנֵּה בִּרְכָּתְךָ בֵּרֶךְ:

וְאָמַר בָּלֶק לְבָלְעָם מָה עֲבַדְתָּא לִי

לְמִילֵט סִנְאִי דְּבִרְתִּיךָ וְהָא בִּרְכָּא

מְבִרְכַת לְהוֹן:

יב וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶת אֲשֶׁר

יַשִּׁים יְהוָה בְּפִי אֶתוֹ אֲשַׁמֹּר

לְדַבֵּר:

וְאֶתִּיב וְאָמַר הֲלֹא יָת דִּי יִשְׂוִי יִי

בְּפוּמִי יִתִּיה אֶטֶר לְמַלְלָא:

חמישי

וַיֹּאמֶר אֱלֹיוּ בַּלֵּק לֵךְ נָא אִתִּי

אֶל מָקוֹם אַחֵר אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ

מִנֶּשֶׁם אֲפֹם קִנְיָהוּ תִרְאֶה וְכִלּוֹ

לֹא תִרְאֶה וְקִבְּנוּ לִי מִנֶּשֶׁם:

וַאֲמַר לִיה בַּלֵּק אֵיתָא כְּעֵן עַמִּי לְאַתֵּר

אוֹחֶרֶן דְּתַחֲזִינִיה מִתַּמָּן לְחוּד קִצְתִּיה

תַּחֲזִי וְכוּלִּיה לֹא תַחֲזִי וְתִלוּטִיה לִי

מִתָּמֶן:

וּקְבֹנוּ לִי. לְשׁוֹן צוּרִי, קִלְכֵּהוּ לִי:

יִדְוִיקָנֶחֱהוּ שְׂדֵה צַפִּים אֶל רֹאשׁ

הַפִּסְגָּה וַיִּבֶן שְׂבָעָה מִזְבְּחֹת

וַיַּעַל פָּר וָאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:

וַדְבִּירֶיהָ לַחֲקֹל סְכוּתָא לְרִישׁ רִמָּתָא

וַיִּבְנֶא שְׂבָעָה מִדְּבַחִין וַאֲסִיק תּוֹר וּדְכֹר

עַל כָּל מִדְּבַחָא:

שְׂדֵה צוּפִים. מְקוֹם גְּבוּהָ הִיא, שֵׁשׁ

הצופה עומד לשמור אם יבא חיל על
העיר: ראש הפסגה. בלעם לא היה קוסם
כבלק, ראה בלק שעתידה פרצה להפרץ
בישראל משם, ששם מת משה, כסבור
ששם תחול עליהם הקללה, וזו היא
הפרצה שאני רואה:

טו וַיֹּאמֶר אֵל בְּלָק הִתְיַצַּב כֹּה
עַל עֲלֹתֶךָ וְאַנְכִי אֶקְרָה כֹּה:
וַאֲמַר לְבָלָק אֶתְעִיד הָכָא עַל עֲלֹתֶךָ
וְאֵנָּה אֶתְמַטֶּי עַד כָּא:

אִקְרָה כֹּה. מֵאֵת הַקִּבְ"ה: אִקְרָה. לְשׁוֹן

אֶת־כָּל:

טוֹ וַיִּקְרַח יְהוָה אֶל בְּלָעָם וַיֵּשֶׁם

דְּבַר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל

בְּלָק וְכֹה תִדְבֹּר:

וְעֲרַע מִיַּמַּר מִן קֶדֶם יִי לְבָלָעָם וְשׁוּי

פֶּתַגְמָא בְּפִוְמִיהָ וַאֲמַר תּוֹב לָוֹת בְּלָק

וְכִדִּין תִּמְלִיל:

וַיֵּשֶׁם דְּבַר בְּפִיו. וְכֹה הִיא הַשִּׁמָּה הַזֹּאת,

ומה חסר המקרא באמרו שוב אל בלק
וכה תדבר, אלא כשהיה שומע שאינו
נרשה לכלל, אמר מה אני חוזר אצל בלק
לצערני, ונתן לו הקב"ה רסן וחכה בפיו,
כאדם הפוקס בהמה בחכה להוליכה אל
אשר ירצה, אמר לו, על כרחך תשוב אל
בלק:

וַיִּבֹא אֱלִיזָבֶּד וְהִנֵּה נֹצֵב עַל
עֲלֹתָיו וְשָׂרֵי מוֹאָב אֹתוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלַק מַה דָּבָר יְהוָה:

וְאַתָּא לְוֹתִיָּה וְהוּא מְעַתֵּד עַל עֲלִיתִיָּה

וְרַבְרְבִי מוֹאֵב עֲמִיָּה וְאָמַר לִיָּה בְּלֹק

מָה מְלִיל יִי:

וְשָׂרִי מוֹאֵב אֲתוּ. וּלְמַעַלָּה הוּא אֹמֵר וְכָל

שָׂרִי מוֹאֵב, כִּיּוֹן שָׂרְאוּ שְׂאִין בּוֹ תְּקוּהָ

הִלְכוּ לָהֶם מִקְצָתָם, וְלֹא נִשְׂאָרוּ אֲלֵא

מִקְצָתָם: מָה דָּבָר ה' . לְשׁוֹן צַחֲוֹק הוּא זֶה,

כְּלוּמַר אֵינְךָ בִּרְשׁוּתְךָ:

יֵה וַיֵּשָׂא מִנְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר קוּם

בְּלֹק וְשִׁמְעַע הֶאֱזִינָה עָרִי בְּנוֹ

צֶפֶר:

וְנָטַל מִתְּלִיהָ וַאֲמַר קוּם בָּלָק וּשְׁמַע

אֶצִּית לְמִימְרֵי בַר צֶפֶר:

קוּם בַּלָּק. כִּיוֹן שֶׁרָאָהּ מִצַּחֲקָהּ בּוֹ נִתְכוּיִן

לְצַעֲרוֹ, עֲמוּד עַל רִגְלֶיהָ, אֵינָךְ רֹשֵׁאִי

לִישֵׁב, וְאֲנִי שְׁלוּחַ אֵלֶיךָ בְּשִׁלְיָחוֹתָיו שֶׁל

מִקּוֹם: בְּנוֹ צֶפֶר. לְשׁוֹן מִקְרָא הוּא זֶה,

כִּמּוֹ חִיתוֹ יַעַר וְחִיתוֹ אֶרֶץ, לְמַעַיְנֵנוּ מִיָּם:

יֵט לֹא אֵישׁ אֵל וַיִּכְזֹּב וַיִּבֶן אֲדָם

וַיִּתְנַחֲם הָהוּא אָמַר וְלֹא

יַעֲשֶׂה וְדַבֵּר וְלֹא יִקְיַמְנָהּ:

לֹא כִמְלִי בְנֵי אֲנָשָׁא מִיֵּמַר אֱלֹהָא בְנֵי

אֲנָשָׁא אֲמַרִין וּמַכְדָּבִין וְאַף לֹא

כְּעוֹבְדֵי בְנֵי בְשָׂרָא דְאִינוּן גְּזָרִין

לְמַעַבַּד וְתִיבִין וּמַתְמַלְכִין דְּהוּא אֲמַר

וְעֵבִיד וְכָל מִימְרָה מִתְקַן:

לֹא אִישׁ וְגו'. כּבֵּר נִשְׁבַּע לָהֶם לְהַבִּיאֵם

וּלְהוֹרִישָׁם אֶרֶץ שְׁבַעֲהָ אוֹמוֹת, וְאַתָּה סְבוּר

לְהַמִּיתָם בְּמַדְבָּר: הֲהוּא אֲמַר וְגו'. בְּלִשׁוֹן

תִּימָה, וְתַרְגוּמוֹ וְתִיבִין וּמַתְמַלְכִין, חוֹזְרִים

וּנְמַלְכִין לַחֲזֹר בָּהֶם:

כ הִנֵּה בָרֶךְ לְקַחְתִּי וּבָרֶךְ וְלֹא

אֲשִׁיבֶנָּה:

הָא בָּרֶכֶן קִבֵּילִית וְאַבְרַכִּינִיהָ לְיִשְׂרָאֵל

וְלֹא אָתָּב בְּרַכְתִּי מִיְּנִיהָ:

הנה ברך לקחתי. אתה שואלני מה דבר

ה', קבלתי ממנו לברך אותם, וברך ולא

אשיבנה. הוא ברך אותם, ואני לא אשיב

את ברכתו: וברך. כמו וברך, וכן הוא

גזרת רי"ש, כמו אויב חרף כמו חרף, וכן

ובוצע ברך, המהלל ומברך את הגויזל
ואומר אל תירא כי לא תענש שלום יהיה
לך, מרגיז הוא להקב"ה. ואין לומר ברך
שם דבר, שאם כן היה נקוד בפתח קטן
וטעמו למעלה, אבל לפי שהוא לשון
פעל, הוא נקוד קמץ קטן וטעמו למטה:
כֹּא לֹא הִבִּיט אֶזְרוֹן בִּיעֲקֹב וְלֹא
רָאָה עַמָּל בִּישָׂרָאֵל יִחְזָה
אֶל־חֵיו עַמּוֹ וְתִרְוַעַת מֶלֶךְ בּוֹ:
אֶסְתַּכֵּלִית לִית פִּלְחֵי גְלוּלִין בְּדִבִּית

יַעֲקֹב וְאֵף לֹא עֲבָדִי לִיאֹת שֶׁקֶר
בִּישְׂרָאֵל מִימָרָא דִּי אֱלֹהֵהוֹן בְּסַעֲדָהוֹן
וְשִׁכְיַנַת מַלְכָּהוֹן בִּינִיָּהוֹן:

לֹא הַבֵּיט אֹן בִּיעֲקֹב וְגו'. כְּתִרְגוּמוֹ. דְּבַר
אַחֵר, אַחֲרֵי פִשְׁוּטֵוּ הוּא נִדְרֵשׁ מִדְרֵשׁ נֶאֱחָ:
לֹא הַבֵּיט. הַקַּב"ה אֹן שְׁבִיעֲקֹב, שִׁכְשַׁח
עוֹבְרִין עַל דְּבָרֵיו אֵינוּ מִדְקָדֵק אַחֲרֵיהֶם,
לְהַתְּבוֹנֵן בְּאוֹנִיּוֹת שְׁלָהֶם וּבַעֲמָלָן שֶׁהֵן
עוֹבְרִים עַל דָּתוֹ: עֲמַל. לְשׁוֹן עֲבִירָה כְּמוֹ
הִרָה עֲמַל, כִּי אַתָּה עֲמַל וְכַעַס תְּבִיט, לְפִי

שֶׁהַעֲבִירָה הִיא עֹמֵל לִפְנֵי הַמָּקוֹם: ה'
אֱלֹהֵיו עִמּוֹ. אֲפִילוֹ מִכַּעֲסִין וּמִמְרִים
לִפְנֵיו אֵינוּ זֶז מִתּוֹכָן: וְתִרְוַעַת מֶלֶךְ בּוֹ.
לְשׁוֹן חֶבֶה וְרַעוּת כִּמּוֹ רַעַה דּוֹד, אוֹהֵב
דּוֹד, וִיתְנֶה לְמַרְעֵהוּ. וְכֵן תִּרְגְּמוּ שְׂכִינַת
מַלְכָּהוֹן בִּינִיָּהוֹן:

כב אֵל מוֹצִיָּאֵם מִמִּצְרַיִם
כְּתוּעַכֹּת רֵאֵם לוֹ:

אֱלֹהֵא דְאַפְקִינוֹן מִמִּצְרַיִם תּוֹקְפֵא
וְרוּמָא דִּילֵיהּ:

**אֵל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם. אֵתָּה אִמְרַת הָנָה
עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם, לֹא יֵצֵא מֵעֲצָמוֹ, אֲלֹא
הָאֱלֹהִים הוֹצִיאָם: כְּתוּעָפוֹת רֹאם לוֹ.
כְּתוּקָה רוֹם וְגוּבָה שְׁלוֹ, וְכֵן וְכֶסֶף תוּעָפוֹת,
לְשׁוֹן מַעֲוִז הַמָּה, וְאוֹמֵר אֲנִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן
וְעוֹף יַעֲוֹפֶה, הַמַּעֲוֹפֶה בְּרוֹם וְגוּבָה וְתוּקָה
רַב הוּא זֶה: תוּעָפוֹת רֹאם. עֲפִיפַת גּוּבָה.
דְּבַר אַחֵר, תוּעָפוֹת רֹאם. תוּקָה רֹאמִים,
וְאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ אֵלּוֹ הַשָּׁדִים:**

כֹּה כִּי לֹא נִחַשׁ בִּי־עֶקֶב וְלֹא

קָמָם בְּיִשְׂרָאֵל כָּעֵת יֹאמַר

לִיעֲקֹב וְלִישְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֱלֹ:

אֲרִי לֹא נַחֲשִׂיא צָבָן דִּי־טַב לְדַבֵּית

יַעֲקֹב וְאֵף לֹא קִסְמִיא רַעַן בְּרַבּוֹת בֵּית

יִשְׂרָאֵל כְּעַדָּן יִתְאַמַּר לִיעֲקֹב וְלִישְׂרָאֵל

מַה עֲבַד אֱלֹהָא:

כִּי לֹא נַחֲשׁ בִיעֲקֹב. כִּי רֵאוּיִם הֵם

לְבִרְכָּה, שֵׁאִין בָּהֶם מִנַּחֲשִׁים וְקוֹסְמִים:

כַּעֵת יֹאמַר לִיעֲקֹב וְגו'. עוֹד עֵתִיד לְהִיזֹת

עַת כַּעֵת הַזֹּאת, אֲשֶׁר תִּגְלֶה חֲבַתָּן לְעֵין

כל, שהן יושבין לפניו ולומדים תורה
מפיו ומחיצתן לפנים ממלאכי השרת,
והם ישאלו להם מה פעל אל, וזהו
שנאמר והיו עיניך רואות את מוריד. דבר
אחר, יאמר ליעקב, אינו לשון עתיד אלא
לשון הווה, אינן צריכים למנחש וקוסם, כי
בכל עת שצריך להאמר ליעקב ולישראל
מה פעל הקב"ה ומה גזרותיו במרום, אינן
מנחשים וקוסמים, אלא נמסר להם על פי
נביאיהם מה היא גזרת המקום, או אורים
ותומים מגידים להם, ואונקלוס לא תרגם

בן:

כֹּדֶן הֵן עִם כָּל־בִּיא יְקוֹם וְכֹאֲרִי

יִתְנַשָּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֵאָכֵל

טָרַף וְדָם חֲלָלִים יִשְׁתַּחֲ:

הָא עֲמָא כָּל־יִתָּא שְׂרִי וְכֹאֲרִיא יִתְנַטֵּל

לֹא יִשְׂרִי בְּאַרְעִיהָ עַד דִּיקְטוּל קְטוּל

וְנִכְסֵי עֲמִמִּיא יִירָת:

הן עם כלביא יקום וגו'. כשהן עומדין

משינתם שחרית, הן מתגברים כלביא

ובארי, לחטוף את המצות, ללבוש טלית
לקרוא את שמע ולהניח תפילין: לא
ישכב. בלילה על מטתו עד שהוא אוכל
ומחבל כל מזיק הבא לטרפו, כיצד קורא
את שמע על מטתו, ומפקיד רוחו ביד
המקום, בא מחנה וגייס להזיקם, הקב"ה
שומרם ונלחם מלחמותם ומפילם חללים.
דבר אחר, הן עם כלביא יקום וגו',
כתרגומו: ודם חללים ישתה. נתנבא
שאיך משה מת עד שיפיל מלכי מדין
חללים ויהרג הוא עמהם, שנאמר ואת

בלעם בן בעזר הקוסם הרגו בני ישראל
בחרב אל חלליהם:

כה ויאמר בלק אל בלעם גם
קב לא תקבנו גם בירך לא
תברכנו:

ואמר בלק לבלעם אף מילט לא
תלוטיןון אף ברכא לא תברכיןון:

גם קב לא תקבנו. גם ראשון מוסב על גם
השני, וגם שני על גם ראשון, וכן גם לי גם
לך לא יהיה, וכן גם בחור גם בתולה:

כו וַיַּעַן בְּלָעָם וַיֹּאמֶר אֵל בְּלָק

הֲלֹא דִבַּרְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כֹּל

אֲשֶׁר יִדְבֹּר יְהוָה אֶתוֹ אֶעֱשֶׂה׃

וְאַתִּיב בְּלָעָם וַאֲמַר לְבָלָק הֲלֹא

מִלִּילִית עִמָּךְ לְמִימַר כֹּל דִּי יִמְלֹל יִי

יָתִיּה אֶעֱבִיד׃

בז שישי -

במחוברות

שביעי

וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל בְּלָעַם לֵכָה נָא

אֶקְחֶךָ אֶל מָקוֹם אַחֵר אֲנִי

יִישָׁר בְּעֵינַי הָאֱלֹהִים וְקִבְּלוּ

לִי מִשָּׁם:

וַאֲמַר בָּלָק לְבָלָעַם אֵיתָא כְּעַן

אֲדַבְּרִינְךָ לְאַתָּר אַחֲרָן מֵאִים יְהִי רַעְוָא

מִן קָדָם יִי וְתִלוּטִיָּה לִי מִתָּמָן:

וּקְבַתּוּ לִי. אֵין זֶה לְשׁוֹן צוּזִי כְמוֹ וּקְבָנוּ,

אֲלֹא לְשׁוֹן עֲתִיד, אֲזִלִּי יִישׁוּר בְּעֵינֵינוּ

וְתִקְבְּנוּ לִי מִשָּׁם. מִלְּדִיר יִישׁ בִּלְעִי'':

כֹּה וַיִּקְחָה בָּלָק אֶת בְּלָעַם רֹאשׁ

הַפְּעוּר הַנִּשְׁקָף עַל פָּנָיו

הַיְשִׁימוֹן:

וַדְבַר בָּלָק יֵת בְּלָעַם רִישׁ רַמְתָּא

דְּמִסְתַּכִּיא עַל אִפִּי בֵית יִשְׁמֹון:

ראש הפעור. קוסם היה בלק, וראה שהן

עתידין ללקות על ידי פעור, ולא היה

יודע במה, אמר, שמא הקללה תחול

עליהם משם, וכן כל החוזים בכוכבים

רואים ואין יודעים מה רואים:

כַּטְוִיאָמַר בְּלָעַם אֶל בָּלָק בְּנֵה

לִי בִזָּה שְׂבָעָה מִזְבְּחֹת וְהִכֹּן

לִי בִזָּה שְׂבַעָה פָּרִים וְשְׂבַעָה

אֵילִם:

וְאָמַר בְּלָעַם לְבָלָק בְּנֵה לִי הָכֵא

שְׂבַעָה מַדְבָּחִין וְאַתְקִין לִי הָכֵא שְׂבַעָה

תּוֹרִין וְשְׂבַעָה דְכָרִין:

ל וַיַּעַשׂ בָּלָק כְּאֲשֶׁר אָמַר

בְּלָעַם וַיַּעַל פָּר וָאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:

וַעֲבַד בָּלָק כְּמֵא דִּי אָמַר בְּלָעַם וְאַסִּיק

תּוֹר וּדְכָר עַל כָּל מַדְבָּחָא:

א וַיֵּרָא בְּלָעָם כִּי טוֹב בְּעֵינָיו
יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא
הֵלֵךְ בְּפַעַם בְּפַעַם לְקַרְאֵת
נְחָשִׁים וַיַּשֶּׁת אֶל הַמִּדְבָּר
פָּנָיו:

וַחֲזָא בְּלָעָם אֲרִי תִקִּין קֶדֶם יִי לְבָרְכָא
יֵת יִשְׂרָאֵל וְלֹא הֵלֵךְ כְּזֶמֶן בְּזֶמֶן אֵלֵהִין
לְקַדְמוֹת נְחָשִׁיא וְשׂוֹי לְקַבִּיל עֲגָלָא

דַּעְבְּדוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא אַפּוֹהִי:

וַיֵּרָא בַלַּעַם כִּי טוֹב וְגו'. אִמַּר אֵינִי צָרִיד
לְבָדוֹק בַּהֲקַב"ה, כִּי לֹא יִחַפּוּץ לְקַלְלָם:
וְלֹא הֲלֹךְ כַּפַּעַם בַּפַּעַם. כַּאֲשֶׁר עָשָׂה ב'
פַּעֲמִים: לְקַרְאֵת נַחֲשִׁים. לְנַחֵשׁ אֹלֵי
יִקְרָה ה' לְקַרְאֵתוֹ כְּרָצוֹנוֹ, אִמַּר, רוּצָה וְלֹא
רוּצָה לְקַלְלָם, אֲזַכִּיר עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וְהִקְלָלָה
עַל הַזְכֶּרֶת עֲוֹנוֹתֵיהֶם תַּחוּל: וַיֵּשֶׁת אֶל
הַמִּדְבָּר פָּנָיו. כַּתְּרָגוֹמוֹ:

בַּיֵּשָׁא בַּלַּעַם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא

אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטֵי

וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים:

וַיָּקָם בְּלָעַם יָת עֵינֹהִי וַחֲזָא יָת

יִשְׂרָאֵל שֹׁרֵן לְשִׁבְטֹהִי וְשִׁרַּת עֲלוֹהִי

רוּחַ נְבוֹאָה מִן קֶדֶם יְיָ:

וַיֵּשֶׂא בלָעַם אֶת עֵינָיו. בִּקֵּשׁ לַהֲכַנִּים בָּהֶם

עֵין רְעָה. וְהָרִי יֵשׁ כָּךְ ג' מִדּוֹתָיו, עֵין רְעָה,

וְרוּחַ גְּבוּהָה, וְנֶפֶשׁ רַחְבָּה, הָאֲמֹרִים

לְמַעַלָּה: שֹׁכֵן לְשִׁבְטֵי. רָאָה כָּל שִׁבְט

וְשִׁבְט שׁוֹכֵן לְעַצְמוֹ וְאֵינָן מֵעֹרְבִין, רָאָה

שאינן פתחיהם מכוונין זה כנגד זה, שלא
יציץ לתוך אהל חבירו: ותהי עליו רוח
אלהים. עלה בלבו שלא יקללם:

ג וַיֵּשֶׁא מִשָּׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָא
בְּלָעַם בְּנוֹ בְּעֹר וְנָאם הַגָּבֵר
שְׁתֵּם הָעֵינִי:

וַנִּטֵּל מִתְּלִיהָ וַאֲמַר אֵימַר בְּלָעַם בְּרִיהָ
בְּעֹר וַאֲמַר גִּבֹּרָא דְשִׁפִּיר חֲזִי:

בנו בער. כמו למעינו מים. ומדרש אגדה

שניהם היו גדולים מאבותיהם, בלק בנו
צפור, אביו בנו הוא במלכות, ובלעם גדול
מאביו בנביאות, מנה בן פרס היה: שתם
העין. עינו נקורה ומוצאת לחוץ, וחור
שלה נראה פתוח, ולשון משנה הוא, כדי
שישתום ויסתום ויגוב. ורבותינו אמרו,
לפי שאמר ומספר את רובע ישראל,
שהקב"ה יושב ומונה רביעותיהן של
ישראל, מתי תבא טפה שנוכל הצדיק
ממנה, אמר בלבו, מי שהוא קדוש
ומשרתיו קדושים יסתכל בדברים הללו,

ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם. ויש
מפרשים, שתום העין, פתוח העין, כמו
שתרגם אונקלוס. ועל שאמר שתום העין
ולא אמר שתום העינים, למדנו שסומא
באחת מעיניו היה:

ד נֶאֱמַר שִׁמְעֵ אֱמָרִי אֵל אֲשֶׁר
מַחֲזִה שְׂדֵי יַחֲזִה נֶפֶל וְגִלּוֹי
עֵינָיו:

אֵימַר דְּשִׁמַּע מִימַר מִן קֶדֶם אֵל וְחִזּוּ
מִן קֶדֶם שְׂדֵי חֲזִי שְׂכִיב וּמִתְגַּלִּי לִיה:

נִפְלֹ וּגְלוֹי עֵינִים. פִּשּׁוּטוֹ כְּתִרְגוֹמוֹ, שְׁאִין
נִרְאָה עֲלֵיו אֵלָא בְּלִילָה כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב.
וּמִדְרֶשׁוֹ, כְּשֶׁהִיָּה נִגְלָה עֲלֵיו לֹא הִיָּה בּוֹ כַּח
לְעִמּוּד עַל רִגְלָיו, וְנוֹפֵל עַל פָּנָיו, לְפִי
שֶׁהִיָּה עֵרֶל וּמֵאוֹם לְהִיּוֹת נִגְלָה עֲלֵיו
בְּקוֹמָה זְקוּפָה לְפָנָיו:

הָ מָה טָבוֹ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב
מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל:

מָה טָבָא מִשְׁכַּנְךָ יַעֲקֹב בֵּית מִיִּשְׂרָאֵל
יִשְׂרָאֵל:

**מה טבו אהלִיךָ. על שראה פתחיהם
שאינן מכוונין זה מול זה: משכנתיך.
חניותיך, כתר־גומו. דבר אחר, מה טבו
אהלִיךָ, מה טבו אהל שילח ובית עולמים
בישובן, שמקריבין בהן קרבנות לכפר
עליהם: משכנתיך. אף כשהן חרבין, לפי
שהן משכון עליהן וחרבנן כפרה על
הנפשות, שנאמר כלה ה' את חמתו, ובמה
כלה, ויצת אש בציון:**

וּכְנַחֲלִים נִפְטָיו כְּגִנֹּת עָלֵי נָהָר

כֹּאֲהֲלִים נִטֵּעַ יְהוָה כְּאַרְזִים

עָלֵי מַיִם:

כְּנַחֲלִין דְּמַדְבָּרִין כְּגִינַת שִׁקְיָא דְעַל

פֶּרֶת כְּבוֹס־מֵיָא דְנִצִּיב יֵי כְּאַרְזִין

דְּנִצְבִין עַל מֵיָא:

כְּנַחֲלִים נִטִּיּוֹ. שְׁנֹאֲרֵכוּ וְנִמְשָׁכוּ לְנֻטוֹת

לְמַרְחֹק. אִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, מְבֹרָכוֹתֵינוּ שֶׁל

אוֹתוֹ רָשָׁע אֲנוּ לְמַדִּים מֶה הִיָּה בְּלָבוֹ

לְקַלְלָם, כִּשְׁאִמַּר לְהַשִּׁית אֶל הַמַּדְבָּר פְּנִיּוֹ,

וּכְשֶׁהֶפֶךְ הַמָּקוֹם אֶת פִּיּוֹ, בִּרְכָם מֵעִין

אותם קללות שבקש לומר בו', כדאיתא
בחלק: באהלים. כתרגומו, לשון מר
ואהלות: נטע ה'. בגן עדן. לשון אחר,
באהלים נטע ה' בשמים המתוחין באהל,
שנאמר וימתחם באהל לשבת: נטע ה'.
לשון נטיעה מצינו באוהלים, שנאמר
ויטע אהלי אפדנו:

וַיִּזַּל מִיָּם מִדֶּלֶיּוֹ וַיִּזְרְעוּ בְּמִים
רְבִיּוֹם וַיָּרֹם מֵאֲגַג מִלְכוֹ
וַתִּנְשֵׂא מַלְכָּתוֹ:

יִסְגִּי מֶלֶכָּא דִּיתְרַבָּא מִבְּנוֹהִי וַיִּשְׁלוּט

בְּעַמּוּמִין סִגִּיאִין וַיִּתְקוּף מֵאַגַּג מֶלְכִּיהָ

וַתִּתְנַטֵּל מִלְכוּתֶיהָ:

מִדְּלִיו. מִבְּאֲרוֹתָיו. וּפִירוּשׁוֹ כְּתִרְגוּמוֹ:

וְזָרְעוֹ בְּמִים רַבִּים. לְשׁוֹן הַצִּלְחָה הוּא,

זָרְעוֹ כְּזָרַע הַזָּרֹעַ עַל פְּנֵי הַמִּים: וִירֵם

מֵאַגַּג מִלְכוֹ. מֶלֶךְ רֹאשׁוֹן שֶׁלָּהֶם יִכְבוֹשׁ

אֶת אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֶק: וְתִנְשֵׂא מַלְכָּתוֹ. שֶׁל

יַעֲקֹב יוֹתֵר וַיּוֹתֵר, שִׁיבָא אַחֲרָיו דּוֹד

וְשִׁלְמָה:

ח אל מוציאו ממצרים

כתועפת ראם לו יאכל גוים

צריז ועצמותיהם יגרם וחרציו

ימחין:

אלהא דאפקינון ממצרים תוקפא

ורומא דיליה ייכלון בני ישראל נכסי

עממיא סנאיהון ובבזת מלפיהון

יתפנקון וארעתהון יחסנון:

אל מוציאו ממצרים. מי גורם להם

הגדולה הזאת, אל המוציאם ממצרים,
בתוקף ורום שלו. יאכל את הגוים, שהם
צריז: ועצמותיהם. של צרים: יגרם.
מנחם פתר בו לשון שבירה, וכן לא גרמו
לבקר, וכן ואת חרשיה תגרמי, ואני אומר,
לשון עצם הוא, שמגרר הבשר בשניז
מסביב והמוח שבפנים, ומעמיד העצם
על ערמימותו: וחציו ימחץ. תרגם חציו
של צרים, חלוקה שלהם, כמו בעלי
חצים, מרי פלוגתא, וכן ימחץ. לשון
ומחצה וחלפה רקתו, שיחצו את ארצם,

וַיֵּשׁ לַפְתּוֹר לְשׁוֹן חֲצִים מִמֶּשׁ, חֲצִיז שֶׁל
הַקַּב"ה יִמְחֹץ בַּדָּמָם שֶׁל צָרִים, יִטְבּוֹל
וַיִּצְטַבַּע בַּדָּמָם. כִּמוֹ לְמַעַן תִּמְחֹץ רֵגְלְךָ
בַּדָּם, וְאֵינוּ זֶז מִלְּשׁוֹן מִכָּה, כִּמוֹ מִחֲצָתִי,
שֶׁהִצְבּוּעַ בַּדָּם נִרְאָה כֹּאִילוֹ מִחוּץ וְנִגּוּעַ:

ט פֶּרַע שָׁכַב כְּאַרִּי וְכָל־בִּיא מִי

יְקִימֵנוּ מְבַרְכֶּיךָ בָּרוּךְ

וְאַרְרֶיךָ אֱרֹר:

יְנוּחַ יִשְׂרָאֵל בְּתִקְוָה כְּאַרִּיא וְכָל־תָּא לִית

מַלְכוֹ דְּתַזְעִזְעִינִיה בְּרִיכָךְ יְהוֹן בְּרִיכִין

וְלִיטָךְ יְהוֹן לִיטִין:

כרע שכב כארי. כתרגומו, יתישבו

בארצם בכה ובגבורה:

וַיַּחַר אֶף בָּלָק אֶל בְּלָעַם

וַיִּסְפֹּק אֶת כַּפָּיו וַיֹּאמֶר בָּלָק

אֶל בְּלָעַם לֵקֵב אֲנִי בִי קִרְאֲתִיךָ

וְהִנֵּה בִּרְכָתְךָ בִּרְךָ זֶה שְׁלֹשׁ

פְּעָמִים:

וְתִקֶּיף רוּגְזָא דְבָלָק בְּבִלְעָם וְשִׁקְפִינוּן

לִידוֹהִי וְאֶמַר בֶּלֶק לְבִלְעָם לְמִילֹט

סֵנְאִי קִרְיָתְךָ וְהֵא בִרְכָא מְבִרְכַת לְהוֹן

דְּנִן תִּלַּת זְמַנִּין:

וּיספּוק. הִכָּה זֹז עַל זֹז:

יֵא וְעַתָּה בִּרְח לָךְ אֵל מְקוֹמָךְ

אֶמְרָתִי כִּבֵּד אֲכַבְּדֶךָ וְהִנֵּה

מִנְעֶךָ יְהוָה מִכְּבוֹד:

וּכְעַן אֲזִיל לָךְ לְאַתְרָךְ אֶמְרִית יִקְרָא

אֶיקְרִינֶךָ וְהֵא מִנְעֶךָ יִי מִן יִקָּר:

יב וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֵל בְּלָק הֲלֹא

גַּם אֵל מִלְאכֶיךָ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ

אֵלַי דְּבַרְתִּי לֵאמֹר:

וַאֲמַר בְּלָעַם לְבָלָק הֲלֹא אִךְ לְאַזְגֶּדְךָ

דִּי שְׁלַחְתָּ לִּוְתִי מִלִּילִית לְמִימָר:

יג אַם יִתֶּן לִי בְלָק מִלֹּא בֵּיתוֹ

כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכֵל לַעֲבֹר

אֶת פִּי יְהוָה לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ

רָעָה מִלְּבִי אֲשֶׁר יִדְבֹּר יְהוָה

אֶתּוֹ אֶעֱבֹר:

**אִם יִתֵּן לִי בָּלָק מְלִי בִּיתִיהָ כֶּסֶף וְדָהַב
לִית לִי רֶשׁוֹ לְמַעַבְר עַל גְּזִירַת מִימְרָא
דִּי לְמַעַבְד טַבָּתָא אוּ בִישָׁתָא מְרַעוּתִי
דִּי יִמְלֵל יִי יִתֵּיהָ אֲמַלִּיל:**

**לְעַבְר אֶת פִּי ה'. כֹּאן לֹא נֹאמַר אֱלֹהִי, כִּמוֹ
שֶׁנֹּאמַר בְּרֵאשׁוֹנָה, לִפִּי שִׁידַע שֶׁנִּבְאֵשׁ
בַּהֲקַב"ה וְנִטְרַד:**

שְׂבִיעִי

וְעַתָּה הִנֵּנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי לָכֹה

אֵי־עֶצֶד אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה

לְעַמִּי בְּאַחֲרִית הַיָּמִים:

וּבָעֵן הָאֵל אָנֹכִי לְעַמִּי אֵי־תֵא

אֲמַלְכִינָךְ מֶה דַּתְּעֲבִיד וְאַחֲוִי לָךְ מֶה

דִּיעַבֵּד עַמָּא הָדִין לְעַמִּי בְּסוֹף יוֹמִיָא:

הוֹלֵךְ לְעַמִּי. מַעֲתָה הִרֵּנִי כְּשֶׁאֵר עַמִּי,

שְׁנִסְתָּלֵךְ הַקַּב"ה מֵעַלִּי: לָכֹה אֵי־עֶצֶד. מֶה

לָךְ לַעֲשׂוֹת, וּמֶה הִיא הַעֲצָה, אֵלֶּהֵיהֶם שֶׁל

אלו שונא זמה הוא כו' כדאיתא בחלק,
תדע שבלעם השיא עצה זו להכשילם
בזמה, שהרי נאמר הן הנה היו לבני
ישראל בדבר בלעם: אשר יעשה העם
הזה לעמך. מקרא קצר הוא זה, איעצך
להכשילם, ואומר לך מה שהן עתידין
להרע למואב באחרית הימים ומחץ פאתי
מואב. התרגום מפרש קוצר העברי
ויקטול וכו':

טו וַיֵּשָׂא מִשָּׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָאִם

בְּלָעַם בְּנוֹ בְּעוֹר וְנֶאֱמַר הֶגְבֵּר

שִׁתָּם הָעֵינַי:

וְנָטַל מִתְּלִיָּה וְאָמַר אֵימַר בְּלָעַם בְּרִיָּה

בְּעוֹר וְאֵימַר גִּבֹּרָא דְשִׁפִּיר חֲזִי:

מִזֵּי נֶאֱמַר שְׁמַע אֲמַרִּי אֵל וִידַע

דַּעַת עֲלִיזוֹן מַחֲזִיחַ שִׂדִּי יַחֲזִיחַ

נִפְלֵ וְגִלְדִּי עֵינָיִם:

אֵימַר דְּשַׁמַּע מִימַר מִן קָדָם אֵל וִידַע

מִדַּע מִן קָדָם עִלָּאָה חִיזוּ מִן קָדָם

שֵׁדִי חֲזִי שֹׁכֵיב וּמִתְגַּלִּי לִיהֶ:

וידע דעת עליון. לכוין השעה שבועם

בה:

יִזְ אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עֲתָה אֲשׁוּרֶנּוּ

וְלֹא קָרוֹב דָּרֶךְ כּוֹכַב מִיַּעֲקֹב

וְקָם שֹׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל וּמַחֲזִין

פִּאֲתָיו מוֹאֵב וְקִרְקֹר כָּל בְּנֵי

שֵׁת:

חֲזִיתִיה וְלֹא כַעַן סְכִיתִיה וְלֹא אִיתוּהִי

קָרִיב כֹּד יְקוֹם מִלְכָּא מִיַּעֲקֹב וַיִּתְּרָפֹא
מִשִּׁיחָא מִיִּשְׂרָאֵל וַיִּקְטֹּל רַבְרָבִי מוֹאָב
וַיִּשְׁלוּט בְּכָל בְּנֵי אַנְשָׁא:

אראנו. רואה אני שבחו של יעקב
וגדולתו, אך לא עתה הוא אלא לאחר
זמן: דרך כוכב. כתרגומו, לשון דרך
קשתו, שהכוכב עובר בחץ, ובלע"ז
דישטינ"ט כלומר, יקום מזל: זקם שבט.
מלך רודה ומושל: ומחץ פאתי מואב. זה
דוד, שנאמר בו השכב אותם ארצה וימדד

שני חבלים להמית וגו': וקרקר. לשון

קורה, כמו אני קרתי, מקבת בור נקרתם,

יקרוה עורבי נחל, פורו"יר בלע"ז: כל בני

שת. כל האומות, שכלם יצאו מן שת בנו

של אדם הראשון:

יְהִי וְהָיָה אֱדוֹם יִרְשָׁה וְהָיָה

יִרְשָׁה שְׁעִיר אִיבִיו וְיִשְׂרָאֵל

עֲשֶׂה חֵיל:

וְיִהִי אֱדוֹם יְרוּתָא וְיִהִי יְרוּתָא שְׁעִיר

לְבַעַלִּי דְּבַבּוּהִי וְיִשְׂרָאֵל יַצִּלַּח בְּנִכְסִין:

וְהִיא יִרְשָׁה שְׁעֵיר אִיבִיו. לְאֹיבֵיו
יִשְׂרָאֵל:

יֵט וְיִרְדּוּ מִיַּעֲקֹב וְהָאֲבִיד שְׂרִיד
מֵעִיר:

וְיִיחֹת חֵד מְדֵבִית יַעֲקֹב וְיֹבִיד
מְשִׁיזִיב מְקָרִית עַמְמִיא:

וִירַד מִיַּעֲקֹב. וְעוֹד יִהְיֶה מוֹשֵׁל אַחֵר
מִיַּעֲקֹב: וְהָאֲבִיד שְׂרִיד מֵעִיר. מֵעִיר
הַחֲשׂוּבָה שֶׁל אָדוֹם וְהִיא רוֹמִי, וְעַל מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ אֹמֵר בֶּן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וִירַד מִיָּם עַד

יָם וְלֹא יִהְיֶה שְׂרִיד לְבֵית עֲשׂוֹ:

כַּוְיָרָא אֶת עַמְלֶק וַיֵּשָׂא מִשְׁלֹ

וַיֹּאמֶר רֹאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֶק

וְאַחֲרֵיתוֹ עַדִּי אֲבֹד:

וַחֲזָא ית עַמְלֶקָה וְנָטַל מִתְּלִיה וַאֲמַר

יֵישׁ קְרָבִיא דִּישְׂרָאֵל הִוָּה עַמְלֶקָה

וְסוּפִיה לְעֶלְמָא יִיבֹד:

וִירָא אֶת עַמְלֶק. נסתכל בפורענותו של

עמלק: ראשית גוים עמלק. הוא קדם

את כולם להלחם בישראל, וכך תרגם
אונקלוס, ואחריתו להאבד בידם, שנאמר
תמחה את זכר עמלק:

בא וַיֵּרָא אֶת הַקִּינִי וַיֵּשֶׂא
מִנְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֵיתָן מִן־שִׁבְךָ
וְעִימָם בַּסֵּלַע קִנְךָ:

וַחֲזָא ית שלמאה ונטל מתליה ואמר
תקיף בית מותבך ושוּי בכרך תקיף
מדורך:

וירא את הקיני. לפי שהיה קיני תקוע
אצל עמלק, כענין שנאמר ויאמר שאול
אל הקיני וגו', הזכירו אחר עמלק, נסתכל
בגדולתם של בני יתרו, שנאמר בהם
תרעתים שמעתי שוכתיים: איתן
מושבך. תמה אני מהיכן זכית לכך, הלא
אתה עמי היית בעצת הבה נתחכמה לו,
ועתה נתישבת באיתן ומעוז של ישראל:
כב פי אם יהיה לבער קיז עד
מה אשר תשבך:

אֲרִי אִם יְהִי לְשִׁיצָאָה שְׁלִמָאָה עַד מָה

אֶתְוֹרָאָה יִשְׁבִּינָךְ:

כִּי אִם יִהְיֶה לְבַעַר קִין וְגו'. אֲשֶׁרִיד

שְׁנַת־קַעַת לְתוֹקֶף זֶה, שְׂאִינֶךָ נִטְרַד עוֹד מִן

הָעוֹלָם, כִּי אֵף אִם אַתָּה עֵתִיד לְגַלוֹת עִם

עֲשֵׂרֶת הַשְּׁבֻטִים וְתִהְיֶה לְבַעַר מִמָּקוֹם

שְׁנַת־יִשְׁבַּת שָׁם, מַה בְּכָךְ: עַד מַה אֲשׁוּר

תִּשְׁבֹּךְ. עַד הֵיכָן הוּא מִגְלָה אוֹתְךָ, שְׁמָא

לְחַלָּה וְחִבּוּר, אֵין זֶה טְרוּד מִן הָעוֹלָם,

אֵלֹא טִלְטוּל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְתִשׁוּב עִם

שְׂאֵר הַגְּלִיּוֹת:

בגֹּוֹיִשָּׁא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֲוִי מִי

יְחִיָּה מְשִׁמוֹ אֵלִ:

וְנָטַל מִתְּלִיָּה וַאֲמַר וִי לְחַיִּבִּיא דִּיחֹן

כַּד יַעֲבֹד אֱלֹהָא יְתֵ אֱלִין:

וישא משלו וגו'. כיון שהזכיר את שביית

אשור אמר: אוי מי יחיה משמו אל. מי

יכול להחיות את עצמו משומו את אלה,

שלא ישים עליו הגוזר את אלה, שיעמוד

סגור ויבלבל את כל האומות, ועוד

יבואו צים מיד כתיים, ויעברו כתיים שהן

ארמיים בבירניות גדולות על אשור:

כד וְצִים מִיַּד כְּתִים וְעֵנוּ אֲשׁוּר

וְעֵנוּ עֵבֶר וְגַם הוּא עָדִי אֲבָד:

וְסִיעַן יִצְטָרֶחַן מִרֹמָאִי וְיַעֲנוּן לְאֶתוֹר

וְיִשְׁתַּעֲבְדוּן לְעֵבֶר פָּרַת וְאַף אִינוּן

לְעֶלְמָא יִיבְדוּן:

וענו אשור וענו עבר. וענו אותם שבעבר

הנהר: וגם הואם עדי אבד. וכן פירש

דניאל, עד דקטילת חיותא והובד גשמה:

וצים. ספינות גדולות, כדכתיב וצי אדיר,

ובורני רבתא:

כה וַיָּקָם בְּלָעַם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב
לְמִקְוֵמוֹ וְגַם בָּלַק הָלַךְ לְדַרְכוֹ:

(פ)

וַקָּם בְּלָעַם וַאֲזַל וְתָב לְאַתְרֶיהָ וְאַף
בָּלַק אֲזַל לְאוֹרְחֶיהָ:

במדבר פרק-כה

א וַיָּשָׁב יִשְׂרָאֵל בְּשָׁפְטִים וַיַּחֲלֵ
הָעָם לְזָנוֹת אֶל בָּנוֹת מִזְרָאֵם:

וַיִּתֵּיב יִשְׂרָאֵל בְּשִׁיטִין וְיִשְׂרִי עֲמָא

לְמַטְעֵי בְּתַר בְּנֵת מוֹאָב:

בשטים. כך שמה: לזנות אל בנות מואב.

ע"י עצת בלעם כדאיתא בחלק:

ב וַתִּקְרָאֵן לָעָם לְזִבְחֵי

אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ

לְאֱלֹהֵיהֶן:

וַקְרָאֵן לְעֲמָא לְדַבְּחֵי טַעֲוֹתָהוֹן וַאֲכַל

עֲמָא וַסְגִּידוּ לְטַעֲוֹתָהוֹן:

וַיִּשְׁתַּחֲוּ לֵאלֹהֵיהֶן. כַּשְׁתַּקָּה יִצְרוּ עֲלֵיו
וְאֹמַר לָהּ הִשְׁמַעִי לִי, זֹהִיא מוֹצִיָּאָה לּוֹ
דַּמּוֹת פְּעוֹר מַחִיקָה, וְאֹמַרְתָּ לּוֹ הִשְׁתַּחֲוּהָ
לְזֹה:

ג. וַיִּצְמָד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר
וַיִּחַר אֵף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל:
וְאַתְחֲבַר יִשְׂרָאֵל לְבַעַלָּא פְעוֹר וְתִקָּה
רוֹגְזָא דִּי בְּיִשְׂרָאֵל:

פְּעוֹר. עַל שֵׁם שְׂפּוֹעֲרִין לִפְנֵיו פִּי הַטְּבַעַת
וּמוֹצִיָּאִין רַעִי, וְזוֹ הִיא עֲבוּדָתוֹ: וַיִּחַר אֵף

ה' בִּישְׂרָאֵל. שְׁלַח בָּהֶם מִגִּבֹּה:

דַּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קַח

אֶת כָּל רְאֵשֵׁי הָעָם וְחֻקֵּנֵה

אֹתָם לַיהוָה נֶגֶד הַשָּׁמַיִם

וַיֵּשְׁבּוּ חֲרוֹץ אֶף יְהוָה

מִיִּשְׂרָאֵל:

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה דְּבַר יְת כָּל רִישֵׁי עַמָּא

וְדוֹן וְקָטוֹל דְּחִיב קָטוֹל קָדָם יי לְקַבֵּל

שְׁמַשָּׁא וִיתוּב תְּקוּף רוּגְזָא דִּי

מִישְׁרָאֵל:

קח את כל ראשי העם. לשפוט את
העובדים לפעור: והוקע אותם. את
העובדים, והוקע היא תלייה כמו שמצינו
בבני שאול והוקענום לה', ושם תלייה
מפורשת. עובד עבודת אלילים בסקילה,
וכל הנסקלים נתליו: נגד השמש. לעין
כל. ומדרש אגדה, השמש מודיע את
החוטאים, הענן נקפל מכנגדו והחמה
זורחת עליו:

ה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל שַׁכְּטִי

יִשְׂרָאֵל הֲרֹגוּ אִישׁ אֶנְשֵׁיוֹ

הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעֹר:

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְדִינִי יִשְׂרָאֵל קְטִילוּ גֵבֶר

גִּבְרוֹהֵי דְאֶתְחַבְּרוּ לְבַעַל פְּעֹר:

הֲרֹגוּ אִישׁ אֶנְשֵׁיוֹ. כֹּל אֶחָד וְאֶחָד מִדִּינִי

יִשְׂרָאֵל הִיא הֹרֵג שְׁנַיִם, וְדִינִי יִשְׂרָאֵל

שְׁמוֹנָה רְבוּא וּשְׁמוֹנֶת אֲלָפִים, כַּדֹּאִיתָא

בַּסֵּנְהֶדְרִין:

וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא
וַיִּקְרַב אֶל אַחִיו אֶת הַמְּדִינִית
לְעֵינַי מִשָּׁה וּלְעֵינַי כָּל עֵדֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִמָּה בָכִים פָּתַח
אָהֶל מוֹעֵד:

וְהָא גְבֵרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶתָּא וַקְרַב
לְוֹת אַחוּהִי יֵת מְדִינִיתָא לְעֵינַי מִשָּׁה
וּלְעֵינַי כָּל כְּנֶשֶׁתָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאִינוּן בָּכֵן בְּתִרְעַ מִשְׁכַּן זְמָנָא:

והנה איש וגו'. נתקבצו שבטו של שמעון
אצל זמרי, שהיה נשיא שלהם, ואמרו לו
אנו נדונין במיתה ואתה יושב וכו',
כדאיתא באלו הן הנשרפין: את
המדינית. כזבי בת צור. לעיני משה.
אמרו לו, משה, זו אסורה או מותרת, אם
תאמר אסורה בת יתרו מי התירה לך וכו'
כדאיתא התם: והמה בכים. נתעלמה
ממנו הלכה, געו כולם בבכיה. בעגל עמד
משה כנגד ששים רבוא, שנאמר ויטחן עד
אשר דק וגו', וכאן רפו ידיו, אלא כדי

פרשת בלק – מפטיר – דף קכט

שיבא פינחס ויטול את הראוי לו:

מפטיר

וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן

אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיִּקָּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה

וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ:

וַחֲזָא פִּינְחָס בֶּר אֶלְעָזָר בֶּר אַהֲרֹן

כֹּהֵנָא וְקָם מִגּוֹ כְּנִשְׁתָּא וַנְּסִיב רֹמְחָא

בִּידֵיהּ:

וירא פינחס. ראה מעשה ונזכר הלכה,
אמר לו למשה מקובלני ממך הבועל
ארמית קנאין פוגעין בו, אמר ליה קריינא
דאיגרתא איהו ליהוי פרוזנקא, מיד ויקח
רומח בידו וגו':

ח וַיָּבֹא אַחֲרַיִשׁ יִשְׂרָאֵל אֶל
הַקֹּהֵן וַיְדַקֵּר אֶת שְׁנֵיהֶם אֶת
אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאִשָּׁה אֶל
קִבְתָּהּ וַתַּעֲצֹר הַמִּגְפָּה מֵעַל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְעַל בֶּתֶר גְּבֵרָא בֶר יִשְׂרָאֵל לְקוֹבֵתָא

וּבְזַע יְת תְּרוֹיְהוּן יְת גְּבֵרָא בַּר יִשְׁרָאֵל

וַיֵּת אֶת־תֹּא לְמַעַהָּ וְאֶת־כָּלִי מוֹתָנָא

מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

אל הקבה. אל האהל: אל קבתה. כמו

הלחיים והקיבה, כוון בתוך זכרות של

זמרי ונקבות שלה, וראו בולם שלא לחנם

הרגם, והרבה נסים נעשו לו וכו' בדאיתא

התם

וַיִּהְיֶה הַמָּוֶל בְּמִגְדָּה

פרשת בלק – מפטיר – דף קלב

אַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִים אֱלֹהִים: (פכפ)

וְהוּא דְּמִיתוּ בְּמוֹתָנָא עֶשְׂרִין וְאַרְבַּעַה

אֱלֹהִין:

חסלת פרשת בלק: